

Gen. Karel Řehka: Na Ukrajině vidíme, že jenom armáda k obraně nestačí. Musí se zapojit celá společnost

[CZ czdefence.cz/clanek/gen-karel-rehka-na-ukrajine-vidime-ze-jenom-armada-k-obrane-destaci-musi-se-zapojit-cela-spolecnost](https://czdefence.cz/clanek/gen-karel-rehka-na-ukrajine-vidime-ze-jenom-armada-k-obrane-destaci-musi-se-zapojit-cela-spolecnost)

30. 05. 2023 kategorie: Rozhovory

1. ledna 1993 vznikla nejen samostatná Česká republika, ale i její armáda. Za třicet let existence naše armáda vycvičila tisíce vojáků, získala u nás i ve světě prestiž a nabrala sebevědomí. Čeští vojáci byli nasazeni celkem v 67 operacích v Evropě, Asii i Africe. Několika misím také veleli. Od 1. ledna 2005 se pak AČR stala plně profesionální armádou. V poslední době naši vojáci mimo jiné hráli významnou roli během jejich nasazení v rámci živelných katastrof (povodně, požáry), covidu apod. Primárním úkolem Armády České republiky je však obrana naší vlasti proti vnějšímu napadení a plnění úkolů na základě mezinárodních smluvních závazků týkajících se společné obrany nebo operací na udržení míru a bezpečnosti. K plnění těchto úkolů potřebuje být naše armáda dobře vybavena, a to jak personálně tak moderní technikou a výzbrojí. V rámci 30 let novodobé české armády jsme požádali náčelníka Generálního štábu AČR gen. Karla Řehku o rozhovor.

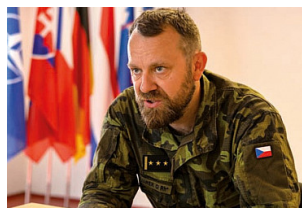

Foto: Náčelník Generálního štábu AČR gen. Karel Řehka | prap. Petr Dohnal

Po třiceti letech novodobé historie AČR se nabízí obecná otázka: V jakém stavu armáda dnes je a co jí chybí, aby byla v optimálním stavu?

Stav armády odráží přístup k jejím potřebám v minulých desetiletích. Převládalo přesvědčení, že velký konflikt nehrozí, nemusíme nic dělat a začneme se chystat až ve chvíli nějaké krize. Upřímně, to neplatí a nikdy to neplatilo. Tento přístup se logicky odrazil ve vnitřním deficitu armády, který se za ta léta nakumuloval. Nemluvíme přitom jenom o modernizaci techniky, zbraňových systémů a technologií. To je jen špička ledovce. Ruku v ruce s tím jde nábor, infrastruktura, sociální zázemí, budování požadovaných schopností, změna doktrín, operačních manuálů, předpisů, úprava výcviku, a všechny tyto oblasti jsou navíc vzájemně provázané. Vyplňujeme strašné mezery z minulosti, abychom armádu dobudovali do podoby, jaká by měla být. Proces budování musí být kontinuální. My dnes sice víme, jak by měla vypadat v nějakém střednědobém i dlouhodobém horizontu, ale armáda nefunguje v bublině. Naopak, je součástí tohoto dynamického a turbulentního

světa a musí neustále na tento progres v daném prostředí reagovat. Jedním dechem ale musím dodat, že žádná armáda se pravděpodobně nenachází v optimálním stavu, tedy v tom, v jakém by si představovala být. Týká se to i těch nejvyspělejších zemí. Je vždy potřeba najít politickou a společenskou shodu a armáda v tomto smyslu dává podklady a doporučení, ale ve výsledku plní politické zadání. Je důležité si také uvědomit, že v podstatě jediným úkolem armády je bojovat a pokud nebojuje, je jejím úkolem se na boj připravovat. To samozřejmě něco stojí a už od starověku to nebyla levná záležitost. Stejně jako jiné armády, je i ta česká připravena bojovat s tím, co má a jak nejlépe umí. Samozřejmě se musíme posouvat, a to dost rychle. Máme svoji důležitou roli v NATO. Žijeme také v době rychlého technologického vývoje, která se logicky promítá i do oblasti moderního válčení. A veřejnost by měla také vědět, že se rozhodně nepřipravujeme na současný konflikt. Musíme se připravit na ty, které nás mohou čekat za pět, deset, patnáct let. Proto je mým hlavním úkolem efektivně a pokud možno svižně zvyšovat připravenost armády.

Psali jsme: Rozhovor s velitelem mnohonárodního bojového uskupení NATO na Slovensku plukovníkem Ladislavem Bujárkem
Má AČR zůstat vševojskovou armádou, nebo si lze výhledově, v řádu desetiletí, představit, že se díky propojení se sousedními spojeneckými zeměmi budeme moci soustředit na hlubší rozvoj určitých schopností na úkor toho, že jiné opustíme?

Armáda má rozhodně zůstat vševojsková. Naše obrana je sice založena na společné obraně všech členských zemí NATO, to je ten známý článek 5 Washingtonské úmluvy, článek 3 však také odkazuje na rozvíjení národních schopností. Ty by tedy měly směřovat k naplnění našich závazků vůči spojencům v Alianci

a ke schopnostem naší vlastní armády. Musíme být připraveni po určitou dobu bránit naše území samostatně, protože pomoc spojenců nebude okamžitá a budeme muset vydržet i týdny s tím, co budeme mít. V souvislosti s nasazením našich jednotek v posledních letech se může zdát, že jsme spíše expediční armáda, ale není to tak. Armáda měla a má stále vševojskový charakter, pouze jsme museli utlumit některé kapacity. Tím jsme se například dostali do deficitu v oblasti protivzdušné obrany, přitom jsme v dostřelu ruských raket. Nicméně na druhou stranu se nám podařilo tyto kapacity zachovat, byť třeba hodně redukované. Je už dávno ověřené a i z pouhé logiky věci vyplývá, že posilování existující kapacity je vždy mnohonásobně snazší, rychlejší a levnější než na zelené louce vybudovat něco, co jsme zrušili. Dnes, kdy je patrné, že velký konvenční konflikt v Evropě není až tak nereálný, je jasné, že to bylo dobré rozhodnutí.

Foto: Armáda by podle gen. Řehky měla rozhodně zůstat vševojsková (ilustrační foto) | mjr. Ladislav Kabát

Můžeme to vidět na příkladu Polska?

Přesně tak. Poláci vehementně budují vševojskovou armádu, aby byli schopni bojovat ve všech doménách. To má své výhody. Jednotlivé druhy vojsk fungují v moderní armádě jako vzájemně těsně provázané a integrované soustavy, doplňují se a podporují a jejich účinek na bojišti je pak samozřejmě vyšší.

Na Ukrajině probíhá konflikt, který jsme si donedávna neuměli představit. Současně s tím se vedou debaty o náboru vojáků do řad AČR, posilování aktivní zálohy, o branné povinnosti. A také o povinné prezenční vojenské službě. Měl bych v tomto ohledu dvě otázky. Zaprvé, nemáte pocit, že v Česku převládá dojem, že jsme tak říkajíc v závětrří? Že naše zapojení do struktur NATO přináší pocit bezpečí, který paradoxně otupuje naši připravenost a ochotu se v případě potřeby bránit?

Jak už jsem několikrát řekl, my jsme si zvykli, že žijeme v bezprecedentním období míru, klidu, blahobytu a prosperity. To, co poslední dekády zažíváme, nebylo v Evropě pravidlem. Ukazuje to migrační vlna i válka na Ukrajině. Bohužel se mi také zdá, že na ty změny nejsme morálně připraveni. Západní evropská společnost bere to, jak se dnes má dobře, naprosto samozřejmě. Ale tak to vůbec není. A pak přijde budíček z Ukrajiny a všichni se diví, že je zde nějaká povinnost bránit vlastní zemi. Tohle by přece mělo být samozřejmé! Naši pradědové a jejich předci to tak měli. Právě jim vděčíme za to, jak se tady dnes máme. Takže ne primárně NATO, ale naše hodnoty a postoje jsou faktory, které mají vliv na případnou ochotu bránit vlast. Pravdou však je, že NATO nám poskytuje vysokou míru bezpečí a obrany a připomínám, že je to za mnohem nižší náklady a úsilí, než kdybychom museli spoléhat jenom sami na sebe.

A zadruhé, stále platí, že povinná prezenční vojenská služba není na pořadu dne? Na Ukrajině vidíme, že v případě konvenčního symetrického konfliktu nacházejí u ozbrojených sil uplatnění všichni; a určitá základní příprava by jim nepochybně plnění dnešních úkolů usnadnila.

Beru braneckou armádu už jako minulost. K zavedení povinné vojny není u nás společenský konsenzus. Bylo by to náročné a drahé a nemělo by to ani požadovaný efekt. Představte si třeba, že armáda dnes pracuje se systémy, které jsou vysoce sofistikované a neustále se vyvíjí. Lidé, kteří s nimi pracují, jsou skuteční odborníci, kteří se stávají specialisty soustavným vzděláváním. To prostě za půl roku nebo za rok základní služby nemůžete zvládnout, a to nemluvím o dalším profesním rozvoji. Koncept jádra profesionální armády a aktivní zálohy považuji za odpovídající naší zemi, jejím ambicím i našim úkolům. Musíme čas, energii, úsilí i finance investovat do budování profesionální armády. Co bychom však měli řešit, a pokud možno ve všech oblastech společnosti, je příprava k branné povinnosti.

Skončila mise v Mali, a to spíše z politických důvodů, na které neměla naše země vliv. Co podle vás účast našich vojáků v Mali přinesla, jaké konkrétní výsledky jejich nasazení mělo? A co mise přinesla našim nasazeným vojákům?

Mise v Mali pod hlavičkou EU byla výcviková a máte pravdu, že na základě politického vývoje v zemi se omezila spolupráce s tamními ozbrojenými složkami. Naši instruktoři tam působili 10 let a za tu dobu vycvičili přes 20 000 malijských vojáků a 300 instruktorů. Chápejte, jak armáda funguje: dostane úkol a ten splní. Politické řešení jde mimo nás, nepřísluší nám to komentovat. Z tohoto pohledu tam naši vojáci odvedli velký kus práce, a dokonce jsme celé misi dvakrát veleli. Obstáli tam nejen jako profíci, ale i jako lidé, byli mezi místními velmi oblíbení. Samozřejmě každá mise a operační nasazení přináší nové zkušenosti a dovednosti. Naučíte se pohybovat v novém prostředí, poznáte novou kulturu, zdokonalíte se v jazyce, prohloubíte své profesní kompetence a zafixujete si spoustu věcí, které jste se naučil ve výcviku. V obecné rovině určitě naše působení v Mali přineslo armádě prestiž a našim partnerům opakovaně ukázalo, že jsme profíci, na které se mohou spolehnout.

V NATO na určité úrovni spolupracujeme se všemi spojenci. Existuje však jedna armáda, která je stejně „stará“ jako AČR a má k nám nejbliže – slovenská armáda. Je spolupráce mezi našimi armádami oproti jiným spojencům, něčím výjimečná či specifická?

Tak v těch praktických věcech určitě ne. Každý z nás má v rámci Aliance stanovené úkoly, které má plnit a stanovené schopnosti, kterých má dosáhnout. Samozřejmě na kulturně-sociální úrovni jsme si určitě nejbliže. Společná historie, blízká řeč, mentalita. Někteří z dnešních velitelů ještě sloužili ve společné československé armádě. To vše nás samozřejmě sblíží a může to usnadňovat společné plnění úkolů. Jinak v obou armádách slouží profesionálové, kteří vědí, co mají dělat. I přes tu blízkost, která tu určitě je, je to spojenec, jako každý jiný. Pokud třeba narážíte na to, že dnes velíme úkolovému uskupení na Slovensku nebo naše gripeny chrání slovenský vzdušný prostor, tak tyto úkoly bychom plnili úplně stejně na jakémkoliv spojeneckém území i pro jakéhokoliv spojence.

Během 30 let existence AČR byla zřejmě nejzásadnější změnou její profesionalizace. Inspirovala se Armáda České republiky v rámci procesu profesionalizace u ostatních armád ve světě, nebo celý proces musela „vymyslet a zrealizovat“ vlastními silami?

Armádu, jak ji známe dnes, republika nikdy před tím neměla. Vždy to byla spíše armáda braneckého typu, kterou řídil profesionální sbor důstojníků a praporčíků. Armáda měla vizi a koncepci, která vycházela z hodnocení a zkušeností jiných států. Vymýšlet znovu něco, co je jinde funkční a aplikovatelné i v našich podmínkách, není smysluplné. Na druhou stranu nelze také vše slepě přebírat. V konceptu budování armády moderního typu nám pak hodně pomohlo členství v NATO.

Co považujete za další významné milníky v rámci novodobé historie?

Za klíčové považuji klidné rozdělení armády v roce 1993, náš vstup do Aliance v roce 1999 a úplnou profesionalizaci v roce 2005.

Co byste naší armádě popřál do budoucna?

Rozhodně ji přeji, aby si držela i nadále vysokou podporu společnosti, kterou má nyní. Přál bych jí stabilní rozpočet, alespoň na úrovni toho, k čemu jsme se v NATO zavázali. A přál bych jí ty nejlepší lidi. Jsem přesvědčený, že vybudujeme moderní, připravenou a odhodlanou armádu.

Foto: Generálporučík Ing. Karel Řehka | Ministerstvo obrany ČR

Autor: Jan Zilvar, Michal Pivoňka

Spolupracujeme s

